

Právní normy

Pojem

- státem vydávané nebo uznané a jím chráněná obecně závazné /obecné/ pravidlo chování, zakládající práva nebo právní povinnosti pro účastníky společenských vztahů určitého druhu, které je státem vynutitelné.

Základní rysy

- státně - mocenský charakter
- obecné pravidlo /model, šablona, vzor/
- abstraktní, obecný charakter pravidla
- východiskový prvek systému práva
- je státně - mocenský předpis
- je svým obsahem i konkrétní

Definiční znaky norem

Materiální

1. Normativnost
2. Všeobecná /právní/
závaznost
3. Obecnost
4. Státní donucení
/vynutitelnost/

Formální

1. Pravomoc
2. Forma /určitost,
písemnost/

Struktura právní normy

- 1) *Hypotéza* - předpoklady, podmínky dispozice
- 2) *Dispozice* - vlastní pravidlo chování
- 3) *Sankce* - nepříznivý následek

Logická struktura právní normy

• \Rightarrow H
 \Rightarrow JESTLIŽE

\Rightarrow D
 \Rightarrow PAK

\Rightarrow S
 \Rightarrow JINAK

SCHÉMA STRUKTURY PRÁVNÍ NORMY, TYPY HYPOTÉZ, DISPOZIC A SANKCÍ

Logická struktura -1. hypotéza

určená – neurčená

→ 2. dispozice

relativně abstraktní x relativně konkrétní
prosté x popisné
demonstrativní x taxativní
alternativní x jednoznačné
obecné x kasuistické

→ 3. sankce

absolutně určená
relativně určená
neurčená

DRUHY NOREM

I. Klasická struktura

II. Neklasická struktura

ad I.

1) dle prvků struktury právní normy

a) nepodmíněné perfektní

b) nepodmíněné imperfektní

c) podmíněné perfektní

d) podmíněné imperfektní

2) podle způsobu vymezení pravidla chování

- a) příkazující (§§ 458,518 obč. zák.)
- b) zakazující (§§456,466)
- c) opravňující – permisivní (§§ 29,463)
- d) doporučující
- e) teleologické

3) podle stupně závaznosti

- a) kogentní – kategorické - enumerativní (§461 a §479)
- b) dispozitivní (§507 a §545)

4) podle obecnosti normy

- a) obecné – generální - abstraktní
- b) speciální

5) podle použité legislativní techniky

a) Blanketové

b) odkazující

6) podle ostatních kriterií

a) materiální

b) procesní

c) definiční (§ 115 a násl.)

d) operativní

e) deklaratorní

f) zmocňující

g) teritoriálního působení

h) kolizní

ch) autonomní a heteronomní

ad II.) *Neklasická struktura právní normy*

1) kolizní normy

- rozsah
- navázání

2) teleologické – cílové - finální normy

- zvláštní typ - technické normy

Působnost právních norem

Je vyjádřením působení právních norem na chování lidí. Nepůsobí právní normy, ale představy o normách!
V užším smyslu jde o působnost :

- ❖ **Osobní působnost** - okruh subjektů
- ❖ **Věcná působnost** - okruh věcí
- ❖ **Teritoriální působnost** - místo, teritorium
- ❖ **Časová působnost** - působení v čase

Osobní působnost právních norem

□ **osobní působnost** = vymezení okruhu subjektů, na něž právní norma dopadá

Varianty

- /vše/obecná
- zvláštní
- výjimečná

obecně vymezená osobní působnost = okruh subjektů nacházejících se na území jurisdikce daného státu

specificky vymezená osobní působnost = zvláštní kategorie adresátů (musí být určena *expresis verbis*)

Časová působnost právních norem

časová působnost = vymezení času, v němž je norma účinná

Je třeba rozlišovat mezi:

schválením (podepsáním) normy -----> nezměnitelnost

publikací -----> platnost

doběhnutím legisvakační doby -----> účinnost

Stanovení legisvakační doby:

- výslovným stanovením v posledním paragrafu předpisu
- do 15 dnů od okamžiku publikace
- splynutí platnosti a účinnosti

Ukončení časové působnosti:

- zrušení právní normy derogační klausulí
- výslovné zrušení (derogace)
- zrušení celého předpisu (abrogace)
- zrušení části právního předpisu (obrogace)

Druhy derogačních klausulí:

- generální (obecné vymezení)
- taxativní (konečný výčet)
- generální s demonstrativním výčtem (obecné zrušení s příkladným výčtem)

1. Retroaktivita

- **pravá retroaktivita:** vznik a dosavadní existence právního vztahu se posuzují podle nové úpravy (právní předpis nabývá účinnosti před nabytím platnosti)
- zvláštním typem je **revizní retroaktivita**
- **nepravá retroaktivita:** obsah dříve existujícího právního vztahu se řídí novou úpravou

2. *Přežívání starého zákona do doby účinnosti nového zákona*

Např. ust. Občanského zákoníku:

- § 859

(1) Při dědění se užije práva platného v den smrti zůstavitele; byla-li však závěť zřízena před 1. dubna 1964, posuzuje se její platnost podle dosavadních předpisů.

(2) Dnem 1. dubna 1964 zanikají všechna omezení vyplývající ze svěřeneckého náhradnictví.

(3) Pokud zákon nestanoví jinak, dědí pozůstalý manžel, který žil se zůstavitelem v době jeho smrti ve společné domácnosti, vedle svého podílu nedoplatky zůstavitelovy odměny za práci a opětujících se důchodů až do výše jednoměsíčního příjmu.

- § 860

Podle dosavadních předpisů se až do svého zakončení posuzují lhůty a promlčecí doby, které počaly běžet před 1. dubnem 1964.

Děkuji za pozornost

